

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Tentoonstelling Curaçao. — Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao. — De Matinée voor Curaçao. — Lezing Michelsen te 's-Gravenhage. — Feuilleton. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litteratuur-overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officiële Berichten.

Tentoonstelling Curaçao.

Van den 18n tot den 28n Maart a.s. zal in een der bovenzalen van den Boekhandel MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, een **Tentoonstelling** worden gehouden van een zeer merkwaardige verzameling waterverfteekeningen, betrekking hebbende op West-Indië, ongeveer 50 jaar geleden vervaardigd door wijlen den heer G. W. C. VOORDUIN, alsmede van andere teekeningen of platen betreffende die Koloniën.

Toegangsprijs: Tien cent minstens, ten bate van de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

De Secretaris van het Hoofdbestuur,
E. F. GROOSS.

Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

ONTVANGEN GELDEN:

Reeds verantwoord (K.W. 4 Maart j.l. no. 10)	f 135.—
Van den heer C. J. C. W. te Breda	7.50
Van M. G. D. K. te 's-Hage	10.—
TOTAAL	f 152.50

De Matinée voor Curaçao.

De matinée ten behoeve van de noodlijdenden in de kolonie Curaçao, in de zaal „Diligentia“ te 's-Gravenhage, op Zaterdag 6 Maart j.l., had een schitterend succes; het comité van voorbereiding en uitvoering, waarvan Z.E. de Minister van Koloniën welwillend het eerevoorzitterschap aanvaardde, kan tevreden zijn met den verkregen uitslag. H.H. M.M. de Koningin en de Koningin-Moeder vereerden haar met Hare tegenwoordigheid en alle plaatsen waren uitverkocht.

De zaal was getooid met tropheën van Oranje en Nederlandsche vlaggen; het podium, waarboven een afbeelding van de haven van Willemstad hing, was één palmentuin; de lokalen, waarin zich de buffetten bevonden, waren, dank zij veler gulle medewerking, ook toepasselijk versierd; de smaakvol ingerichte buffetten rijkelijk voorzien, ook met versnaperingen uit de kolonie Curaçao; in de groote gang hingen platen met gezichten op Curaçao; daar werden de keurig uitgevoerde programma's door eenige jongeheeren verkocht.

H. M. de Koningin-Moeder kwam precies om half drie en werd ontvangen met ons Volkslied, terwijl

H. M. de Koningin eenige oogenblikken later binnentrad, gehuldigd met het Wilhelmus; beide liederen gezongen door mejuffrouw C. Olivier.

Daarna sprak de voorzitter van het comité, de heer Jhr. J. O. de Jong van Beek en Donk, oud-Gouverneur van Curaçao, het openingswoord, waaruit wij het navolgende, ter verklaring van den heerschenden, nijpenden nood in de kolonie overnemen: „Helaas, begonnen zich aan de overzijde van den oceaan weldra de gevolgen van den Europeeschen krijg te doen gevoelen, aan handel en scheepvaart werden gevoelige slagen toegebracht, de nauwelijks hervatte phosphaat-ontginning op Curaçao moest vrijwel opnieuw blijven stil liggen, de uitvoer van dividivi, van aloë, van zout, van stroohoeden, werd gestremd, de prijzen der levensmiddelen in de kolonie stegen, de gelegenheid van loonenden arbeid in nabij gelegen landen te vinden verminderde, en..... tot overmaat van ramp bleven daarbij de regens in den zaaitijd uit, en dreigde het thans reeds tot werkelijkheid geworden vooruitzicht van een volslagen mislukking van den oogst van maïs, het volksvoedsel der kolonie.“

De middag werd voornamelijk ingenomen door de belangwekkende en leerrijke voordracht met lichtbeelden van Prof. Dr. J. Boeke, oud-Adviseur voor visscherijzaken voor de kolonie Curaçao.

Spreekster behandelde eerst de Benedenwindsche eilanden Bonaire, Curaçao en Aruba, later na de pauze de Bovenwindsche eilanden St. Eustatius, Saba en St. Martijn, tusschen beide deed mevrouw Koentze-Mellink op de piano eenige in de kolonie Curaçao gewilde Spaansche dansen hooren en zong mejuffrouw Carlota Olivier op welluidende wijze twee Curaçaosche liederen.

De hoogleeraar, die de kolonie heeft doorreisid ter bestudeering van het visscherijwezen, gaf zijne hoorders een uitvoerige beschrijving van land en bevolking, vestigde o.m. de aandacht op het echt Hollandsch karakter, dat de hoofdstad van Curaçao kenmerkt en had gelegenheid telkens te doen uitkomen hoe waterarm de bodem der Benedenwindsche eilanden is, hoe dus de landbouw geheel afhankelijk is van den regenval, welke zeer onregelmatig kan zijn en dikwijls de oogst doet mislukken, waardoor groot gebrek onder de toch reeds arme bevolking heerscht, gelijk ook thans weder het geval is.

Zowel de leerrijke voordracht als de piano-uitvoering van mev. Koentze-Mellink en de zang van mej. Olivier werden door de talrijke aanwezigen luid toegejuicht.

In de pauze werd druk gebruik gemaakt van de buffetten; bij de bediening daarvan werden de dames-comitéleden bijgestaan door verschillende jonge dames, w.o. enkelen in nationaal Curaçaosch costuum, die ook in de zaal bloemen, thee en versnaperingen te koop boden. Ook H. M. de Koningin vereerde die lokalen met een bezoek, waarbij H. M., als gewoonlijk, weer schitterend voorging bij het offeren ten behoeve van de noodlijdenden, terwijl H. M. de Koningin-Moeder ook ditmaal niet achterbleef met Hare milde liefdegaven.

De opbrengst van den verkoop van programma's, bloemen, thee en versnaperingen, was dan ook buitengewoon; zij bedroeg niet minder dan f 925.

Ten vijf ure was deze goedgeslaagde matinée, welke door H. M. de Koningin tot het einde werd bijgewoond, afgelopen. Met de opbrengst van ± f 1400 zal weer een deel van den nood daarginds kunnen worden gelenigd.

Dank zij hier gebracht aan het comité van voorbereiding en uitvoering, in het bijzonder aan de dames-leden daarvan; aan Prof. Boeke, mev. Koentze-Mellink en mej. Olivier voor hunne zeer gewaardeerde belangelooze medewerking; aan de vele jonge dames en jongeheeren, die zoo vriendelijk waren om behulpzaam te zijn bij het verkoopen; en ook aan de firma's, die belangeloos medewerkten bij de versiering der lokalen en de voorziening van de buffetten.

G.

Lezing Michelsen te 's-Gravenhage.

Omtrent deze op verzoek van de afdeling 's-Gravenhage van de Vereeniging „Oost en West“ op Maandagavond j.l. in de bovenzaal van de Oranje Sociëteit gehouden lezing, welke door den Voorzitter, den heer R. Zuyderhoff, werd ingeleid, komt in de plaatselijke bladen het volgende voor:

In een bijeenkomst van „Oost en West“ sprak gisterenavond de heer H. Michelsen, oud-directeur van de Hendrikschool op Curaçao, die 20 jaar in de kolonie doorbracht en die daarover meer kennis wilde verspreiden, omdat onbekend onbemind maakt en de kolonie wegens den grooten nood, waarin zij verkeert, thans niet onbekend mag zijn.

In zijn met sciopicon-beelden toegelichte rede noemt hij den nood van het eiland Curaçao zelf, waar nog eenige welgestelde menschen wonen en men elkander helpt, nog niet zoo groot; veel erger is Bonaire er aan toe en het ergst Aruba. Daar staat de nijverheid geheel stil, ten gevolge van de onmogelijkheid van vervoer wegens den oorlog.

Om de onbekendheid van de Nederlanders met Curaçao te kenschetsen, zegt de heer Michelsen, dat zelfs vele onderwijzers slechts drie dingen van Curaçao „weten“, namelijk: 1o. dat 't er nooit regent; 2o. dat er geen boomen staan; en 3o. dat er „curaçao“ wordt gemaakt, drie dingen, welke geen van drie waar zijn.

De heer Michelsen vertelt nu bij zijn lantaarnplaten tal van bijzonderheden, te beginnen bij Paramaribo, waarvan hij zegt, dat het een indruk van armoede maakt door de houten huizen, waarvan de verf door de zon was verschroeid.

Beschamend mooi voor Nederlanders noemt hij Demarara en een Paradijs op aarde Trinidad, daarentegen zegt hij van Venezuela, dat het 't type is van verwaarloozing, vuilheid, verval, „kortom al wat beroerd is“.

De heer Michelsen verhaalt onze twisten met Venezuela en hetgeen destijds bekend werd van den binnenlandschen toestand.

Tot Curaçao zelf komende, roemt hij de netheid, het mooie van de huizen, het goedkope leven, de betrekkelijke geschiktheid van de negers, enz.

Aan de groote toekomst, die de opening van het Panamakanal zou brengen, gelooft hij niet: slechts zal Curaçao als steenkolenstation wat in belangrikheid stijgen.

De handel is niet van zooveel betekenis, als gewoonlijk wordt aangenomen. De handelspolitiek van Venezuela heeft Curaçao ter dege zeer benadeeld. Wel geeft de redenaar sub rosa te kennen, dat er misschien gesmokkeld wordt.

Dat het op Curaçao niet regent, is een legende. 't Regent er evenveel als elders, slechts is de regen er zeer onregel-

Hof, van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hof, van H. M. de Kon.-Moeder

matig: nu eens veel te overvloedig, dan weer lang uitblijvend, hetgeen vaak voor den oogst fataal is. De landbouw is daardoor van weinig beteekenis en zelfs met drinkwater-voorziening heeft men last.

Hij vertelt van de hoedenindustrie en van de zoutuitvoer, die onder den oorlog zeer lijdend en de lijdensgeschiedenis van de Sa. Barbara-fosfaat.

Sprekende over de bevolking, roemt hij haar talenkennis. De Hollandsche Curaçonaars spreken Hollandsch, Papiamentsch, Spaansch en Engelsch en kennen ook zeer goed Fransch en Duitsch, alleen hebben zij in alle talen last met den klemtoon en met het onderscheid tusschen lange en korte klinkers.

Aan het slot van zijne rede verklaart de heer Michelsen, dat, hoezeer de kolonie van niet groot stoffelijk belang voor Nederland is, hij het wel eens geopperde plan, zich van Curaçao te ontdoen, ten sterkste afkeurt.

Er werd gedurende en na de lezing gecollecteerd ten behoeve van het noodlijdende deel der kolonie.

Dit bracht circa f 30.— op.

Uit de O. I. Mail.

De Gezondheidstoestand.

Deze schijnt te Cheribon zeer treurig te zijn.

De correspondent van „De Javabode” schrijft:

Teneinde mij persoonlijk te kunnen overtuigen hoe het, in de door malaria en koorts geteisterde kampongs, met de arme lieden ging, maakte ik een wandeling door die streken. De kampong Paroedjajan, Pikiringan en Pakalipan werden door mij doorkruisd. Het is bedroevend die ellende te aanschouwen en, ondanks de door het bestuur getroffen maatregelen, breidt zich in bovengenoemde kampongs, malaria en koorts schrikbarend uit. Het aantal slachtoffers neemt met den dag toe. Door de aanhoudende regens zijn de kampongs totaal drassig geworden. Van uit Batavia is een geneesheer gekomen; de toestand is ernstig.

Ook onder de Europeanen breken de koortsen uit.

Te Batavia heerscht zeer erg de vijfdaagsche koorts. Groot is het aantal personen dat door deze ziekte is aangetast.

Dr. Olivier heeft in den Geneeskundigen kring aldaar een rede gehouden, waarin hij uiteen heeft gezet, dat deze ziekte zeer waarschijnlijk wordt overgebracht door heele kleine vliegjes, welke men dan overal ziet vliegen. Ze zijn zoo groot als een speldeknap.

Deze rede zal in het geneeskundig tijdschrift verschijnen.

Uit Soemenep schrijft de correspondent van het „Soer. Handbl.” d.d. 25 Jan. het volgende:

Wat wij gehoopt hadden, dat niet zou gebeuren, is toch gebeurd: er zijn enkele pestgevallen geconstateerd te Kalianget.

In onze laatste correspondentie schreven we nog, dat maatregelen waren genomen, om zoo mogelijk het binnendringen der gevreesde ziekte te voorkomen. Nu is de bestrijding in volle actie. De te Pamekasan gestationeerde pestarts Nassie was spoedig ter plaatse. De besmette woningen zullen worden uitgezwaveld, de lijdens en hun families streng geïsoleerd, enz. enz.

Gelukkig, dat zich juist te Kalianget deze gevallen voordeden en niet in de eigenlijke kotta Soemenep. Schrijver contrast dan tusschen deze twee stadsgedeelten is bijna niet denkbaar. Te Kalianget heerschen uitstekende woningtoestanden. Zelfs de geringste mandoer bij de zoutverpakking heeft een dienstwoning, die zeer goed mag genoemd worden, en de geheele inlandsche wijk draagt

FEUILLETON.

In en om de Kampong. *)

Adjin.

Eens was ie hierheen gekomen, rechtstreeks uit Negeri Tjina, al heel lang geleden, wanneer, wist ie zelf niet.

„Soedah lama, toean.”

Wat hem hierheen gelokt en bewogen had om zijn vaderland te verlaten? Als het de drang geweest was om geld, veel geld te verdienen, dan was ie weinig fortuinlijk geweest, want arm, zooals ie hier kwam, was ie nog na al die jaren van ploeteren in den vreemde. Hij was een paria, een pauper gebleven.

Niemand wilde het — althans hier — weinig lucratieve baantje van „Mandoer Pasangrahan” in het kleine pasantenhuis aanvaarden, dan wellicht een enkele Maleier, luier nog dan de rest, die zijn dagen zou hebben verlummeld, soesend in de schaduw der boomen, die het gebouwte omringden. Dan zou echter weldra het huisje door een wilde rimboe omgeven zijn, en daarom moest de naaste omtrek geregeld worden schoon gehouden, de alang alang telkens omgetjankold, het erf aangeveegd en het grintwegje gewied worden.

Hij bood zich aan, met de tjankol — oud Chineesch landbouwer als ie was — wist hij om te gaan.

de kenmerken van welvaart. Den architect Van Baerle komt zeker een woord van lof toe voor wat daar in enkele jaren onder zijn leiding is tot stand gekomen.

De kotta Soemenep daarentegen is het toonbeeld van verval. In vuile krotwoningen, die spotten met alle eischen op hygiënisch gebied, wonen hier duizenden inlanders en Chineezers dicht opeen. Als hier pest uitbreekt, is het einde niet te overzien.

Laten wij intusschen het beste hopen.

De eerste gevallen op een plaats geven altijd eenige consternatie. 't Is merkwaardig, hoe spoedig echter men went aan de nabijheid van de gevreesde ziekte.

Moorden.

De Ind. bladen melden:

I. Blijkens van den resident van Djambi ontvangen telegrafisch bericht is de controleur van Korintji, B. W. van Gorkum, op 23 Jan. jl. door het districtshoofd aldaar, Hadji Bakri, vermoord. Beweegreden tot den moord was vermoedelijk vrees voor ontdekking van verduistering van belastinggelden. De moordenaar werd door pradjoerits doodgeschoten.

II. Blijkens van den directeur van justitie ontvangen telegrafisch bericht is de opzichter bij het dwangarbeiderskwartier te Noesakambangan, H. van der Sluis, op 15 Jan. jl. door dwangarbeiders vermoord.

Drankverbruik onder Inlanders.

Naar de „Loc.” vernam, heeft de regeering een onderzoek begonnen naar het alcoholverbruik onder de Inlanders en eventuele maatregelen daartegen.

Goudmijnen in Benkoelen.

Naar „De Javabode” vernam, zijn door de Indische Regeering plannen ontworpen tot exploitatie van goudmijnen in Benkoelen, welke exploitatie door het gouvernement zelve zal geschieden. Deze plannen zijn momenteel aan het oordeel van den minister van koloniën onderworpen.

Saigonrijst.

Naar aanleiding van het verbod der Fransche regeering tot uitvoer van Saigonrijst, schrijft evengenoemd blad:

„Zoo even vernemen we, dat het verbod van uitvoer van Saigonrijst naar Nederl.-Indië wel degelijk gehandhaafd wordt. Alleen voor Japan, China en bezittingen der geallieerden is het verbod opgeheven.

Omtrent het vermoedelijk motief hiertoe vernam het blad:

Practisch heeft het verbod voor den rijsthandel hier te lande geen beteekenis, daar Saigonrijst toch over Singapore naar Ned.-Indië kan worden verkocht.

Men bedenke evenwel, dat Saigon niet is opgenomen onder de havens in het vaarplan der Java-China-Japanlijn. De „Tjimahi” was het eerste Nederlandsche schip, dat te Saigon rijst kwam laden. Teneinde een steun te geven aan den Britsch-Indischen kustvaart, door weren van de Hollandsche schepen, is thans vermoedelijk dit besluit genomen, waardoor de rijst, voor Ned.-Indië bestemd, gedwongen is den weg naar deze kolonie met Engelsche schepen over Singapore te nemen.

Voorstellen en besluiten der Welvaart-commissie.

In hetzelfde blad lezen wij:

Zoo is dan eindelijk de arbeid van de reeds ontbonden (mindere, dit woord is later weggelaten), Welvaart-commissie voltooid en zijn bij de regeering voorgebracht de voorstellen en besluiten dier commissie, zooals zij vastgesteld zijn in de vergaderingen, in de maanden April en Mei alhier gehouden, waartoe ook de departementschefs waren uitgenoodigd, die echter daaraan geen gevolg hebben gegeven, omdat bij bespreking bleek dat het bijwo-

En hij tjankolde voor zooveel zijn overgeschoten krachten het hem veroorloofden, wiede voorzoover zijn reeds stram geworden leden 't hem niet beletten, veegde het erf dikwijls en met grooten ijver aan, en brandde tanah bakar van de afgevallen blaren en omgetjankolde alang alang. Vooral dit laatste scheen zijn lust en leven te zijn, vaak geleek de Pasangrahan een blokhuis ergens in de Amerikaanse prairie, omringd door sterk rookende Indiaansche kampvuurtjes.

Adjin — zoo heette ie — had geen verwachtingen meer van het leven; de hoop eenmaal met een gevulden buidel naar China terug te keeren of hier als gezeten burger zijn laatste levensdagen te slijten, had ie al lang opgegeven. Zijn behoeften waren gering, een klein hokje naast de dapoer in het bijgebouwte van de Pasangrahan diende hem tot woning, daar had ie zijn balai, waarop ie rustte na gedanen arbeid. Meestal had hij de Pasangrahan — een overblijfsel uit den tijd van het „zelfbestuur” — voor zich alleen met den kleinen, vele rassen in zich vertoonenden bastaard-foxterrier en een zwarte kat, zijn trawanten. Reizigers — althans Europeesche — kwamen er zeer zelden, feitelijk diende het gebouwte uitsluitend tot passantenhuis voor Inlandsche ambtenaren en hoofden. Hij beschouwde dan ook eenigszins de Pasangrahan als zijn gebied, en werd in zijn alleenheerschappij wreedelijk opgeschrikt, toen een administratief ambtenaar als eenig „behoorlijk” onderdak op de bestuurspost de Pasangrahan als vast verblijf betrok.

Dat was een ongekende nieuwigheid voor h'm, hij had niet langer het bestuur in handen, er was een toean gekomen, die printah's gaf, waarvan ie het nut zoo dadelijk meestal niet kon vatten. Want hij had wel den grond rondom het huisje bewerkt, doch om het huis zelf had ie zich doorgaans weinig bekommerd. De overloop naar het bijgebouwte was een formeele kippenfokplaats, ajams

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleenin

Prolongatie - Deposito - C...

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
ROEBINDERU - BOEKDRUKKERU
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.

LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend. De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij 'den Directeur

F. TIJMSTRA.

TIMMERS & FOEKENS

IN

EFFECTEN en ASSURANTIËN

Laan van Meerdervoort N°. 237

TEL. HAAG 8017.

Informatie-Bureau voor
Indische Fondsen.

C. H. C. PLEMPER VAN BALEN.

VALKENBOSCH APOTHEEK.

Valkenboschlaan 50 DEN HAAG Telef. 7384-

Gebruikt: **PURGAL** het beste en zachtste laxemiddel. Veroorzaakt geen kramp, is aangenaam van smaak en onschadelijk. Per doos à 30 tabletten **30 cts.** Buiten Den Haag met 10 cts porto verhoogd.

GESCHER & KEMPER
TAPIJTHANDEL
EN COMPLETE
MEUBILEERING
ROTTERDAM - BREDA
AMSTERDAM - ARNHEM
VLAMINGSTR. 22. DEN HAAG

*) Overgenomen uit het „Indologenblad” van 4 Maart 1915.
R e d . - C o m m .

nen hier autoriteiten bezwaren opleverde, welke grooter werden geoordeeld dan het nut daarvan.

Alleen was op een der zittingen tegenwoordig de vorige directeur der B. O. W., de heer J. Homan van der Heide. Bij die gelegenheid werden in het belang van de economische ontwikkeling van Java en Madoera, beslissingen genomen, welke ongetwijfeld tot de meest belangrijke te rekenen zijn, welke door de commissie genomen zijn en die, gegrond op de voorlichting van een zoo bij uitstek deskundige op het gebied der economie als de heer Homan van der Heide, zeer zeker verdienen in ruimen kring bekend te worden gemaakt.

Wij laten de bedoelde besluiten hieronder volgen, voor de daaraan voorafgegangene op de vergadering gehouden beschouwingen verwijzende naar het betrekkelijk openbaar gemaakt verslag (deel XI der edita van de welvaart-commissie).

10. Een van de krachtigste middelen tot bevordering van de volkswelvaart op Java is gelegen in de verbetering van de bevoeiingen; in de eerste plaats door den aanleg van nieuwe bevoeiingen; in de tweede plaats door verbetering van bestaande, mits de laatste daarbij niet te zeer op den achtergrond gerake.

20. In aanmerking nemend dat naast de groote voordeelen, welke de suikerindustrie direct en indirect brengt aan 't algemeen belang en ook aan de inlandsche bevolking in wijde omgeving het van anderen kant geen onverschillige zaak is, of de inlandsche landbouw, dezelfde irrigatie deelend, onafhankelijk van gemelde industrie bloeien kan, worde bij regeling der bevoeiing, ook der reeds bestaande in overweging genomen of bevoeiingsbevoorzichting (nacht- en dagregeling, 't eerst water geven aan de aanstaande riettuinen), ongelimiteerd toegestaan kon worden zonder den bloei van den inlandschen landbouw te zeer te benadeelen.

Voorts werd besloten de regeering in overweging te geven het te leiden tot invoering van irrigatiebeheer in algemeenen zin op Java en Madoera.

Omtrent dit punt deelde de heer Homan van der Heide mede, dat het plan bestond, om nog in 1914 voor te stellen geheel Java en Madoera technisch in te deelen. Nog niet onder technisch beheer gebracht zijn Bantam, Batavia, de Preanger-Regentschappen, een klein deel van Banjoemas, 't grootste gedeelte van Rembang, de afdelingen Lamongan en Grisee van de residentie Soerabaja en de afdeling Djember van Besoeki en voorts Madoera. Thans kan aan het technisch personeel, dat in de genoemde streken reeds bij de irrigatie werkzaam is.

De omvang en betekenis van dit irrigatiebeheer werd door den directeur van B. O. W. aldus toegelicht: in de eindvakken regelt het desabestuur de waterverdeling, elders het technisch beheer, dat alleen te zorgen heeft, dat in ieder vak water komt overeenkomstig de geldende verordening en, niet te vergeten, 't bestaande gebruik. Verder komt te zijnen laste 't onderhoud der werken en wat daarmede in verband staat. Beheer in algemeenen zin laat de aftapping uit de hoofdleiding over aan 't inlandsch bestuur, dat zoo noodig technische voorlichting en hulp inroept. In West-Java is over 't geheel beheer in algemeenen zin voldoende.

Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg.

Door de N.-I. regeering is bepaald, dat bij het begin van den cursus 1915-1916, d. i. in Augustus a.s., een derde leerjaar aan de middelbare landbouwschool te Buitenzorg zal worden toegevoegd, in verband waarmede op dat tijdstip het aantal leeraren bij die school, thans bedragende vier, gebracht wordt op vijf.

Het schijnt niet ondienstig hierbij nog eens bekend te

van diverse soorten en plumage scharrelden daar rond en pikten de etensresten op. Met eenigen wrevel voldeed ie schoorvoetend aan den last om zijn pluimvee op te sluiten in een hok, dat ie zelf moest maken, en zag ie, dat overal de bezem eens flink den boel schoonveegde. Hij verzette zich, niet openlijk, doch lijdelijk..... hij was recalcitrant met de koppigheid van een oud, niet beter wetend man. Doch ten slotte gaf ie zich gewonnen, het „nieuwe" werd dagelijks gewoon voor hem, de macht was hem uit handen genomen, hij legde er zich gelaten bij neer. En hij droeg water aan voor de mandi.....kamer(?), bernste in het opsluiten van zijn kippen, die ie in den eersten tijd telkens heimelijk weer losliet, en tjankolde, wiede, veegde en brandde tanah bakar als voorheen.

Als ik op mijn voorgalerij zit, zie ik hem bezig in den ananasaanplant, die ie op mijn aanwijzing heeft aangelegd en waarvoor ik, waarschijnlijk tevergeefs, met een vaak herhaald: „Kita pikir, kemoedian loe dapat banjak oentoeng", zijn geestdrift voor de goede zaak (n.l. het planten der ananassen) heb trachten op te wekken. Met zijn hooge, half-vrouwelijke stem, op den min of meer armoedig-huilerigen toon, waarop ie spreekt, heeft ie me telkens weer gelijk gegeven; toch ben ik bang, dat ie slechts ananas plant, omdat de toan het wil en dat de winst, die ie later behalen kan, hem feitelijk koud laat.

Hij verwacht niets meer. Hij heeft den grond telkens en telkens weer omgetjankold, zonder er noemenswaard iets op te planten, nutteloozen arbeid verricht, omdat ie nu eenmaal op die voorwaarde in dienst genomen was. Van het verlof, hem door den Controleur gegeven, om aanplantingen aan te leggen en de vruchten daarvan zelf te verkoopen, had ie nauwelijks ooit gebruik gemaakt, hij liet den schralen grond braak liggen, voor zoover er de alang alang niet welig op tierde, zijn gadji is hem voldoende, hij wenscht niet meer. Hij heeft een dak om

stellen dat deze in 1913 in het leven geroepen inrichting toegankelijk is voor jongelieden van elken landaard, die aldaar eene opleiding genieten in landbouwkundige en boschbouwkundige richting en voor den dienst van het credietwezen.

De inlandsche leerlingen, die na volbrachte studie bestemd zijn voor 's lands dienst, worden alsdan benoemd tot adspirant-Inlandsch landbouwleeraar, leerling-adjunct-houtvester of ambtenaar bij het volks-credietwezen. Zij genieten eene toelage van f 35 per maand voor levensonderhoud en moeten zich verbinden het land na beëindiging van hun studie minstens 5 jaar te dienen.

Voor toelating komen in aanmerking bezitters van het einddiploma van een m. u. l. o. cursus, van eene opleidings-school voor inlandsche ambtenaren (2de gedeelte), van het diploma voor inlandsch onderwijzer uitgereikt na volbrachte studie aan een Kweekschool waar de Nederlandsche taal wordt onderwezen, van dat met voldoende uitslag afgelegd eind-examen eener H. B. S. met 3-jarigen cursus of van het overgangs-examen van de 3de naar de 4de klasse eener H. B. S. met 5-jarigen cursus en ook zij die geacht kunnen worden eene met deze eischen overeenkomende ontwikkeling te bezitten.

Verder is aan de school tijdelijk eene voorbereidende cursus verbonden, aan welken inlandsche jongelieden, die een Europeesche lagere school met vrucht hebben doorlopen, gedurende eene 2-jarige studie bekwaamd worden voor toelating tot de middelbare school.

Soekaboemische afdelingsbank.

Onlangs is verschenen het verslag over het 9de boekjaar van de Soekaboemische afdelingsbank. In de eerste plaats valt daaruit op te maken, afgaande ook op een aan het verslag toegevoegd rapport van een tweetal accountants der centrale kas, dat het beheer der bank niets te wenschen overlaat.

Des ondanks doet het verslag blijken, dat de bank, die een 4-tal filialen heeft, nl. te Paroengkoeda, Pelaboehan, Bodjonglopang en Djempangkoelon (Tjitjoeroeg) bij een totalen omzet in 1913/1914 van ongeveer 3½ ton een verlies heeft geleden van f 864.61½.

De oorzaken van dezen minder gunstigen uitslag van de exploitatie is uit het verslag niet op te maken. Daarin is ook niet bekend gesteld hoeveel rente gevorderd wordt van de inlandsche leeners. Uit het jongste verslag van het volkscredietwezen bleek ons echter, dat dit cijfer 1 pct. per maand is of 12 pct. per jaar en dat naar het ons voorkomt, zooals bij tal van banken het geval is, verhoogd zal moeten worden tot 1½ pct. per maand om de kosten van het beheer geheel te dekken. Hierbij dient in het oog te worden gehouden, dat de bank te Soekaboemi niet, zooals met de meeste andere instellingen van dien aard het geval is, eene maandelijksche bijdrage in het beheer van het gouvernement geniet, terwijl ook de Bataviaasche afdelingsbank zich indertijd verplicht zag om den rentevoet van uitgeleende gelden te verhoogen van 12 tot 18 pct. per jaar.

Opvallend is de in het verslag voorkomende klacht over de herhaaldelijk voorkomende misleiding van schuldenaren der bank door hun desahoofden, aan wien het bedrag der schuld werd afgedragen, doch die verzuimden (?) de ontvangen gelden bij het hoofdkantoor der bank te Soekaboemi of bij een harer agentschappen te storten.

Het is het oude liedje. Regeling van het bestuur der inlandsche gemeenten in dien zin dat de keuze van het desahoofd niet langer aan de omgekochte of misleide desagenooten wordt overgelaten en dat deze hoofden van gouvernementswege bezoldigd worden is een desideratum, welk vervulling op den duur niet zal kunnen uitblijven.

onder te slapen, en is in staat makanan — rijst met wat minderwaardige visch — te koopen en wat Chineesche tabak, waarvan ie zoo nu en dan uit een kleingekopten pijp een minimale hoeveelheid met een paar trekjes op-rookt.

Daar staat ie met zijn tjankol, lang en mager, uitge-teerd door den arbeid, zijn beenig gelaat vertoont onmiskenbaar de trekken van zijn ras, een echt Mongoolsche type, een lange, dunne, grauw-witte puntbaard valt over het donkerbruine, geheel naakte bovenlijf. Het voornaamste kleedingstuk, dat ie bezit, is een oude, donkerkleurige broek, die door een sportriem wordt opgehouden; hij bezit twee hoofddeksele, een Chineesche bamboehoed en een oud vilt Europeesch hoedje, meer garderobe zou overbodige weelde zijn.

Ik heb hem gevraagd, waar ie zoo al gewoond en gewerkt heeft; hij weet het niet meer. Hij herinnert zich slechts, dat ie gezworven heeft in deze Afdeling en dat ie eens gekomen is uit China — „soedah lama." Hij is ten slotte hier beland, en woont hier waarschijnlijk voor goed; hij zal hier tjankollen en vegen tot ie sterft. En dan zullen ze h'm hier ergens begraven, ver van zijn land, en spoedig zal iedereen hem vergeten zijn.

Hoewel?

Ik zal hem mij steeds voor den geest kunnen brengen — hij was een van de eerste typen, die mij op mijn eerste standplaats in de tropen opvielen, een „medebewoner van mijn eerste „huis" in Indië. Hij zal me steeds bijblijven, Adjin, de „Mandoer Pasangrahan" met zijn tjankol trekkend of vegend afgevallen blaren en brandend tanah bakar.

SI GEMOEK.

Tanah Hindia, 23 April 1914.

In een kleine **officiers-familie** in DEN HAAG bestaat voor 1 of 2 kinderen boven 12 of voor ouderen

gelegenheid tot opneming in 't gezin.

Br. fr. letter P. aan Amsterd. Boekhandel, P. C. Hooftstraat 125, Amsterdam.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS"

OPGERICHT 1906.

Gevestigd **Gailliestraat 2a. - Den Haag.**

Opleiding **L. O. en M. O. Teekenen.**
Onderwijs in **Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.**
Spreekuur: **Dinsdag 2-3 uur.**

Directie: **W. H. BIK.**
J. VAANDRAGER.

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde

: Gordijnen :

in meer dan 500 dessins

KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

Schill & Capadose

Hofstraat 17 .. .. 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij

voorh. L. LANGE.

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN,
HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.

Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Speciale verpakking voor de Tropen.

HOOGFIJNE LICHTRE BREMER SIGAREN .....
..... GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN

Het aftreden van den voorzitter van den suikerbond.

De heer Van Witsenburg, die pas het vorige jaar tot voorzitter van den suikerbond werd gekozen, heeft zich thans niet meer herkiesbaar gesteld.

Men deelt mede, dat de heer Van Witsenburg, die, beziel met het ideaal, de geëmployeerden en hun werkgevers zooveel mogelijk tot elkaar te brengen en te houden, in den suikerbond toestanden en meeningen heeft gevonden, welke hem, als eerlijk man niet konden bevredigen. Liever legt hij zijn functie neder dan zich in een positie te handhaven, waarin tal van dingen hem tegenstonden.

Naar de Loc. meedeelt, zal het advertentieblad „Onze Reclame” te Bandoeng met Maart in een dagblad worden omgezet, en met de leiding zal de heer Witsenburg worden belast.

Deutsche Wacht.

Verschenen is het eerste nummer van de „Deutsche Wacht”, tijdschrift voor handels- en koloniale politiek, economie en volkerenrecht. Redacteur is de heer Chr. Herrmann te Batavia.

In een voorwoord zegt de redacteur, dat thans dit Duitsch blad noodig is, omdat het grootste deel der Nederlandsch-Indische pers niet meer neutraal is en anti-Duitsch, waartegen de hier wonende Duitschers machteloos staan. Het blad zal de Duitschers tegen aanvallen der pers verdedigen.

Merkwaardig is de mededeeling van het blad, dat de voor kort geleden verschenen Deutsche telegrammen in de „Preangerbode” dit blad niet van Duitsche zijde zijn geleverd. Wij gelooven zelf, zegt de redacteur, dat deze telegrammen in de redactie van het blad zijn ontstaan.

„Wij hebben misschien later gelegenheid om op het nieuwe blad, dat op heden, als een gave aan den Duitschen keizer op zijn verjaardag verschijnt, terug te komen”, Zoo schrijft De Java Bode.

Suriname.

„De West” van 29 Januari geeft een overzicht van het jaarverslag van het landbouwdepartement in Suriname over 1913. Van een artikel van de hand van den directeur over grondwaterstand en grondbewerking schrijft het blad:

„De schrijver acht bodembewerking onmisbaar, om den physischen toestand van onze zware kleigronden te verbeteren. De opbrengst van die gronden hangt niet in de eerste plaats af van het meerdere of mindere plantenvoedsel, maar van den beteren of slechteren physischen toestand waarin zij verkeeren, dus van het meer of minder los zijn en van de daarmede nauw samenhangende doorlaatbaarheid voor lucht en water.

De schrijver treedt daarna in technische bijzonderheden om duidelijk te maken waarom in compacten grond het wortelstelsel zich niet voldoende kan ontwikkelen, terwijl in dien grond evenmin de omzettingen plaats vinden, die noodig zijn om het plantenvoedsel opneembaar te maken.

Hij meent dat het grondwaterpeil voor koffie, cacao en bacoven op z'n minst een meter beneden het maaiveld moet liggen.

Een plotselinge, belangrijke verlaging van het peil acht hij echter gevaarlijk, omdat de oppervlakkige worteling niet op den dieperen waterstand berekend is, en de cultures in den drogentijd daarvan zouden kunnen lijden.”

Wij hebben de laatste regels gespatieerd, omdat wij in verband daarmede een oude koe uit de sloot willen halen. Oud is de koe geworden, omdat we hebben willen wachten op de uitspraak van den tegenwoordigen directeur van den landbouw, die landbouwkundige van professie is, in tegenstelling met zijne voorgangers.

Reeds in het bulletin No. 26 (Maart 1912) van het Departement van den Landbouw had de landbouwasistent A. W. Drost aangetoond, dat de ziekte in de Gros-Michel-bacoven, die men had geïdentificeerd met de ziekte, die in Panama en Costa-Rica voorkwam, een andere ziekte was.

Deze misvatting (van den vertegenwoordiger der United Fruit Company) gaf aanleiding tot een verkeerde bestrijdingswijze.

Oudere schrijvers — Blom in 1786, Lans in 1842 — hadden er reeds op gewezen, dat bij de cultuur van bacoven, etc. de drainage niet te diep mocht zijn. „Bij de bacovencultuur — aldus de heer Drost op blz. 32 — werd hiermede geen rekening gehouden en juist de diepe drainage der velden overal noodzakelijk geacht, waardoor ongunstige cultuurvoorwaarden voor de bacoven, maar gunstige voor de ontwikkeling der Leptospora Musae ontstonden. Aan deze cultuurfout moet dan ook voor een groot deel de snelle uitbreiding der ziekte worden toegeschreven.”

Aan deze cultuurfout nu hadden de Surinaamsche planters — dezelfde die volgens den heer Sibinga Mulder niet beter kunnen doen dan zoo spoedig mogelijk verdwijnen — geen schuld. Toen de order van het Landbouwdepartement kwam, dat de bedelving der kleine „trenchen” op 3 voet diepte moest gebracht worden, werd door de planters algemeen daartegen hevige tevelde getrokken, maar, afhankelijk als zij waren van het gouvernement, hadden zij ten slotte te gehoorzamen. Het is een magere troost, dat de directeur van den landbouw hun nu gelijk geeft.

Latere onderzoekingen hebben aangetoond, dat de ziens-

wijze der planters omtrent de plantwijde ook de juiste was en niet die van den heer Williams, den vertegenwoordiger der Fruit Co., die zich zelf tot landbouwkundige had gepromoveerd.

* * *

In „Neerlandia” van Maart geeft de heer Fred. Oudschans Dentz te Paramaribo, onder het hoofd „Het Romeinsch-Hollandsch Recht, interessante mededeelingen over het recht in Britsch Guyana. Onze ruimte laat niet toe, het geheele artikel over te nemen. Het eerste gedeelte volg hier:

„Het was 13 Augustus 100 jaar geleden, dat bij de Conventie van Londen de koloniën Demerara, Essequibo en Berbice voor goed aan Engeland werden toegewezen.

In artikel 1 der capitulatie van 18 September 1803, bekend gemaakt in de Publicatie van Anthony van Meerten, gouverneur-generaal over Essequibo en Demerara lezen wij:

„De wetten, godsdienst en costumen, mitsgaders wijze van belasting, zullen gehouden, verricht en geobserveerd worden als voor de capitulatie heeft plaats gehad en zullen geene nieuwe inrichtingen worden gemaakt dan met volkomen approbatie van het Hof van Politie als de wetgevende macht van de colonie uitmakende enz.”

Deze vraag werd toegestaan.

Bij de supplementaire conventie van Londen van 12 Augustus 1815 werd in art. 13 de volgende verklaring afgelegd:

„Zijne Britsche Majesteit verbindt zich om in alle gevallen, waarin de rechten en belangen van Nederlandsche eigenaren betrokken zijn, met de uiterste billijkheid en onpartijdigheid te werk te gaan.”

De Engelsche Regeering heeft zich steeds met volkomen goede trouw en welwillendheid aan de bepalingen der Conventie van overgave en zelfs aan den geest van het bedoelde art. 13 gehouden. De rechten der Hollanders en zelfs hun gewoonten en gebruiken werden steeds ontzien en toen langzamerhand de oude koloniale instellingen en ambtenaarsbetrekkingen meer en meer op Engelsche leest werden geschoeid, geschiedde zulks altijd met gematigdheid en met eerbiediging van eenmaal verkregen rechten en aanspraken.

Het Romeinsch-Hollandsch recht, door locale toestanden en verordeningen gewijzigd, is dan ook tot heden voor civiele zaken van kracht gebleven (terwijl voor crimineele zaken de Engelsche wetten gelden).

Reeds in het midden der 19e eeuw gingen er echter stemmen op in Britsch-Guyana om het Romeinsch-Hollandsch recht door de Engelsche wet te vervangen.

In 1912 is door den Gouverneur van die kolonie een Commissie benoemd om over het gebruik van het Romeinsch-Hollandsche recht verslag uit te brengen. Deze Commissie bestond uit de heeren: J. J. Numan, Attorney General, D. M. Hutson, J. B. Laing, W. S. Cameron, P. N. Brown en A. P. Sherlock. Hun verslag verscheen in Mei 1914, vergezeld door een ontwerp van wet ter vervanging van verschillende urgente regelen, door den voorzitter samengesteld.

Op 2 Juni 1914 zond de Gouverneur een ontwerp-verordening aan de wetgevende vergadering, volgens hetwelk met ingang van 1 Januari 1915 het Engelsche recht het Romeinsch-Hollandsch recht zal vervangen met uitzondering voor zoover dit betrekking heeft op onroerende goederen.

Volgens artikel 18 van het door den Gouverneur van Britsch-Guyana ingediende wetsontwerp zullen de volgende eerbiedwaardige oude wetten worden ingetrokken met ingang van 1 Januari 1915:

De Resoluties van Hunne Hoogmogenden de Staten-Generaal van de Vereenigde Nederlanden gedateerd respectievelijk 4 October 1774, het Placaat van de Staten van Holland gedateerd 1 April 1580, de Verordening van de Staten van Holland en West-Vriesland gedateerd 13 Mei 1594, het Edict of Proclamatie van de Staten van Holland en West-Vriesland gedateerd 18 December 1599, de order van de Regeering van Hunne Hoogmogenden van 13 October 1629, het Octrooi van de Oost-Indische Compagnie door Hunne Hoogmogenden op 10 Januari 1661 verleend, hetwelk van toepassing was verklaard voor de Kolonie Berbice bij het Octrooi van de Staten-Generaal van 27 September 1732.”

* * *

In hetzelfde nummer van „Neerlandia” de vraag van den heer Th. G. G. Valette, „waarom de Nederlandsche Post op poststukken uit de Nederlandsche Koloniën, verzonden door een Nederlander aan een Nederlander, zich ter afstempeling bedient van de Engelsche taal?” Het gaat om een briefkaart uit Suriname, waarop tweemaal een groote ovale stempel is afgedrukt met de woorden: Royal Dutch Mail, s.s. „Comme wijne”. Posted on the high seas.”

Een deskundige, wien de vraag door de redactie werd voorgelegd, had voor zijn deskundig antwoord een kolom nodig. Daaraan voegt de redactie nog een kwart kolom toe. Niettemin vreezen we, dat de zaak zoo blijven zal.

Een praktische oplossing zou zijn, dat het Algemeen Nederlandsch Verbond of het een of ander kapitaalcrachtig lichaam aan elk der schepen van de Kon. W.-I. Mail een stempel met een goed Hollandsch opschrift ten geschenke aanbodt.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten Visch, Vleeschwaren Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Muziek School

VAN DE

Haagsche Stichting voor Muziek M. U. S. I. C. A.

Kanaalstraat 1. - Tel. H. 8320.

Directeur: RUD. J. LOMAN.

ONDERWIJS in Piano, Viool, Violoncel, Solozang. Voorts voorbereidend en voortgezet Theoretisch onderwijs, Harmonie, Muziekgeschiedenis, Rhytmische Gymnastiek.....

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 - Den Haag.

In 1913 slaagden ONDER MEER voor:

Eind-ex H.B.S. 5 j. c. 6 leerl. — Cand. O.I. ambt., 1 leerl. — Milit. Acad. te Breda 2 leerl. — Instit. voor de Marine 1 leerl. — Cadettensch. Alkmaar 4 leerl. — Middelb. Kol. Landbouwsch. te Deventer 4 leerl. — Machinistensch. van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerl. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerl. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerl.

In 1914 slaagden o.a. 7 leerlingen voor Eind-ex. H.B.S. 5 j. c. en 3 leerlingen voor 1ste klasse Gymnasium.

Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

Stichtische Hypotheekbank

Boothstraat 15 Utrecht.

5%

PANDBRIEVEN.

Verkrijgbaar:

te Utrecht ten kantore der BANK
te Amsterdam bij de Heeren H. OYENS & ZONEN
te Rotterdam bij de Heeren
KRAEMER VAN DER KOOP & Co.
te 's-Gravenhage bij de KORTENAERBANK.

De Nieuwe Meubel- en Spiegelmagazijnen

van C. D. KREEFT,

Nieuwstraat 21 Den Haag Telefoon 2638.

COMPLETE MEUBILEERING

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND: BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEBEN

DEGELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

— OVER DE WAALSCHERKERK —

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

**Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.**

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

Curaçao.

De inkomsten der Kolonie lijden ook onder den oorlog. Het uitblijven van vele stoomschepen verminderde de opbrengst aan loodsgelden, invoerrechten en accijnzen.

Toch brachten de belastingen in het 4de kwartaal op Curaçao nog op f 126.976.16 en de inkomsten van onderscheiden aard f 17.579.84.

Met groote dankbaarheid werden de eerste f 2000 tot steun der noodlijdenden in de Kolonie van het Comité uit Holland ontvangen.

Intusschen hebben ook de vermogenden te Willemstad hun best weer gedaan. De collecte aldaar voor de armen van Aruba, Bonaire en Curaçao heeft plm. f 6000 opgebracht. Dit bedrag werd reeds 4 Febr. jl. door de Heeren der Commissie den Gouverneur aangeboden.

Er werd een kunstavond gegeven in het „Theater Naar”. Alle plaatsen waren verkocht, zoodat het plan bestond, nog een tweeden avond te geven.

Naar aanleiding hiervan vraagt de Amigoe: Zou het geen aanbeveling verdienen, ook de armen der stad onder de eventuele bedeling op te nemen. Tot nu toe gaat alles naar onze buitendistricten en de eilanden Aruba en Bonaire. Maar ook in de stad zijn zeer veel armen, die nu ten laste blijven van hen, die reeds zooveel gegeven hebben bij de verschillende collectes.

Hetzelfde blad schrijft: Op verschillende plaatsen van ons eiland is men druk bezig met het herstel der wegen. Een uitstekende manier van werkverschaffing; vele monden vinden brood en het werk, dat wordt uitgevoerd, strekt tot nut van het algemeen.

Nu er echter op ons eigen eiland weinig te verdienen valt, gaan vele mannen naar Venezuela op zoek naar arbeid. In en om Maracaibo is er dezer dagen nog al veel werk, ook in de suikerriet-velden.

Omtrent den Kolonialen Raad lezen wij: De vergadering was voltallig, onder voorzitterschap van den heer My. S. L. Maduro, die zijn teyredenheid uitsprak, weer in den Raad te kunnen zitting nemen. De Voorzitter bracht lof aan den Onder-Voorzitter voor diens waarneming en begroette het nieuwe lid H. Statius Muller. De Onder-Voorzitter, de heer A. G. Statius Muller bedankte.

Zonder discussie, noch hoofdelijke stemming, werd de Pontjes-wet (het nieuwe tarief) goedgekeurd, alsmede een wijziging in het B. Wetboek.

Bij de candidaatstelling werden de drie aftredende leden, Dr. H. A. de Casseres, B. E. van der Veen Zeppenfeldt en Dr. J. P. Evertsz Hz. gekozen als eerste candidaat, en als tweede de Heeren D. de Marchena Jr., Mr. Ch. de la Try Ellis en C. A. Jones.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Keradjinan. De „Sinar Djawa” verneemt, dat de vereniging „Keradjinan” te Djokdjakarta rechtspersoonlijkheid aangevraagd en verkregen heeft. Deze stelt zich ten doel de Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid in 't algemeen en die in de residentie Djokdjakarta in 't bijzonder economisch, artistiek en technisch te bevorderen: a. door het oprichten en exploiteeren of het medewerken aan de oprichting en in exploitatie bringing van verkoopgelegenheden, tengevolge waarvan het debiet van Inlandsche nijverheid of kunstnijverheid producten kan toenemen; b. door het openen van scholen, tevens werkplaatsen en van cursussen voor de beoefening van een of meer takken van Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid; c. door het organiseren van en het medewerken aan jaarmarkten en tentoonstellingen van Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid; d. door het verspreiden van populaire literatuur, het laten houden van voordrachten, het uitschrijven van prijsvragen, het toepassen van andere middelen tot economische, artistieke en technische bevordering van Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid. Het bestuur van Keradjinan is thans als volgt samengesteld: De welbekende Pangeran Ario Notodirodjo staat aan 't hoofd van deze vereniging. Verder bestaat zij uit Th. G. J. Resink, vice-president, mevrouw T. Ter Horst-de Boer secretaresse, Mas Ngabei Soedirohoesodo thesaurier, A. Simon, S. J. Rijkers, Pangeran Adipati Ario Danoeredja, Pangeran Ario Soerjodiningrat, Raden Toemenggoeng Soerodiningrat, Raden Toemenggoeng Djajengirawan, Raden Toemenggoeng Wirjodjojo, Raden Toemenggoeng Poerbokoesoemo, Raden Toemenggoeng Poerbodiningrat, Raden Toemenggoeng Mangoendjojo, Mas Ngabei Boedihardjo, Mas Ngabei Dwidjosewojo en Mas Ngabei Hardjohartono, commissarissen.

Dessahoofd-verkiezingen. Hoe dikwijls reeds is hierover geschreven en geprotesteerd tegen de verderfelijke praktijken, die daarbij worden uitgeoefend. „Toch wil ik u nog wat dienaangaande vertellen uit de streek, waar ik woon”, zoo schrijft in de „Pantjaran Warta” iemand, die zich noemt „Sjouwer”, en vervolgt: Waarom wordt aan dezen viciösen toestand geen einde gemaakt? Wij leven immers nu in het teeken van den vooruitgang en van verbeteringen op maatschappelijk gebied? Ergens in de residentie Kediri was kort geleden

een vacature van dessahoofd. De verkiezing kon niet dadelijk uitgeschreven worden, omdat de functionaris zwaar ziek ligt en zijn betrekking door een kamitoewa (een lid van het dessabestuur) werd waargenomen. In zoo'n tijd heerscht in de dessa vrijwel een toestand van anarchie. Ieder tracht de bevolking te vriend te houden. Vee, huizen worden verkocht; sawahs worden aan de fabrieken verhuurd, van alles wordt gedaan om maar aan geld te komen, dat voor de aanstaande verkiezingen gebruikt moet worden. Het zijn niet maar een of twee menschen, die naar de betrekking van dessahoofd dingen, maar wel 10 à 15, soms meer. En al deze menschen doen hun best de meeste stemmen op zich vereenigd te krijgen.

De candidaten worden „djago” (vechtaan) genoemd. Avond aan avond vóór een verkiezing roepen deze de kiesgerechtigden bij elkaar om gezamenlijk lekker te eten en te drinken en den avond verder genoeglijk door te brengen, ten einde hunne stemmen te winnen. Zij worden niet alleen goed onthaald, maar krijgen bij het naar huis gaan nog geld op den koop toe. De niet-gefortuneerden krijgen ieder f 1.—, de gefortuneerden van f 1.50—f 2.—; de goed gefortuneerden f 2.50 of f 3.— per persoon, soms ook f 5.— tot f 10.— als het personen zijn, die wat in de melk te brokken hebben.

Ge vraagt U stellig af, lezer, waarom de rijken meer krijgen dan de armen? Wel, omdat op het woord en de geloften dezer laatsten den minsten staat te maken is. De meesten zullen van avond bij A, morgenavond bij B, een anderen avond weer bij C doorbrengen en op den dag der verkiezing zullen zij stemmen op dengene, die het meest betaald en het best getrakteerd heeft, wat dikwijls na de verkiezing, als aan deze praktijken bekendheid wordt gegeven, oorzaak van gevechten geeft. Een reden te meer voor de djago's om aan deze categorie van kiezers niet te veel geld te besteden. Op den dag der verkiezing zitten de kiezers achter de door hen verkozen djago's. Verkozen wordt hij, die de meeste stemmen verkregen heeft, maar niet altijd de geschikteste, bekwaamste en meest betrouwbare.

Ge weet nu, op welke wijze de stemmen verkregen worden. 't Behoefdt dan geen verwondering te baren, dat er dessahoofden aangetroffen worden, die noch lezen, noch schrijven kunnen. Waarom wordt er geen verandering in deze regeling gemaakt? De bestaande toestand is niet meer in overeenstemming met den geest des tijds. Hier en daar zijn wel veranderingen gemaakt in de wijze van de verkiezing. Als er ergens een vacature is, wordt bijv. vandaag kennis gegeven, dat morgen de verkiezing voor een nieuw hoofd moet plaats hebben. Den avond vóór de verkiezing loopen politieoppassers en hoofden van andere dessa's de kampong rond, om te zorgen, dat de djago's geen samenkomsten houden. Maar dezen hebben in den regel lang van tevoren geweten, dat er een vacature zal ontstaan en konden dus reeds hunne maatregelen nemen. Een andere wijze van verkiezing is middels bitings (spelden of naalden van bamboe, die anders gebruikt worden om een samengevouwen pisang- of ander blad mee vast te steken) en boemboeng's (bamboezen kokers). De djago's zitten op een rij vóór de commissie van verkiezing en krijgen ieder achter zich een boemboeng. De kiezers moeten nu de bitings in de kokers werpen van dengene, dien zij verkozen wenschen te zien. De djago's mogen daarbij niet omkijken. Maar ook bij deze verkiezing wordt niet op capaciteiten gelet. Knoeierijen zijn niet uitgesloten. Hij, die 't meest kan opdokken, en de beste beloften geven, kan in de meeste gevallen verzekerd zijn van de meeste stemmen. Zij zijn niet altijd de besten. Dikwijls behooren zij tot het dievengilde, hetwelk alsdan vrij spel in de dessa krijgt. De kleine man is in den laatsten tijd slimmer, wijzer geworden. De dessascholen zullen het opkomend geslacht nog wijzer maken. Regelingen moeten thans gemaakt worden, die meer in overeenstemming met den tijdsgeest zijn. Zoo besluit de schrijver.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Beboet. De Sinar Sumatra vernam, dat het Bestuur van de Sarikat Islam te Wonosobo, welke reeds officieel erkend werd, beboet is geworden, omdat het vergaderingen gehouden heeft, zonder voorafgaande kennisgevingen aan het betrokken onderdistrictshoofd, terwijl het reeds van te voren gewaarschuwd is geworden om zulks niet na te laten. Men is nu boos geworden en is 't gaan rapporteeren aan het bestuur van de centrale S. I. te Soerakarta.

Amboneesche Militairen. Volgens hetzelfde blad werden na het uitbreken van den oorlog 4000 Menadoneezen voor het Indische leger aangenomen, waarvan 1000 gereserveerd voor den gewapenden politiedienst op Java en Madoera. De Amboneesche militairen worden meer voor den mitrailleursdienst opgeleid, waarvoor zij uiterst geschikt zijn.

Invloed der Bioscopen. Evengoemd blad beweert, dat de veiligheidstoestand op Java hoe langer hoe slechter wordt. De Zigomar heerscht daar. De bangsats (schurken) zijn daar even slecht en slim geworden, als de schavuiten in Europa, zooals die in de bioscopen worden vertoond. Vroeger toen er nog geen bioscopen waren, hoorde men niet van overvallen in spoorreinen. Nu hebben de bioscopen laten zien, hoe men daarbij te werk moet gaan. De boosdoeners hebben er wijze lessen uit getrokken, zij zijn meer geslepen en brutaal geworden. Kort geleden ging er een Chinees van Bandong met den

J. C. P. HOOGEVEEN,

Hofleverancier
van H. M. de Koningin en van H. M. de Koningin-Moeder.

Wijnen, Comestibles, Thee.

UITSLUITEND 1ste KLAS KRUIDENIERS EN
INDISCHE WAREN.

Fred. Hendriklaan 141.

Telefoon S. 429.

OPGERICHT 1811.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM

Nieuwendijk 184.

DEN HAAG

Veenestraat 15.

HOORN

Groote Noord 9.

LEEUWARDEN

Nieuwe Stad 94.

GRONINGEN

Heerenstraat 24

en 59.

ONZE GEMAAKTE

HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

S. J. ROTTEVEEL,

GALILEISTRAAT 58 hoek Beeklaan,

beveelt zich aan voor levering van alles
op het gebied van

Koloniale Waren - Comestibles.

TELEFOON 3197.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

1ste Rotterdamsche
Maatschappij van verzekering op het leven

Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering

in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma COSTER VAN VOORHOUT & Co.
te Soerabaja.

snelreijn naar Batavia. Te Tjikampèk werd hij van zijn portemonnaie, waarin ongeveer f 20.— waren, beroofd. Dit ging volgenderwijs toe: Toen de trein te Tjikampèk aankwam, stapte een Inlander er in, die in den wagen vlak voor den Chinees kwam te zitten. Toen de trein nog langzaam in beweging kwam om te vertrekken, maakte hij zich van de portemonnaie van den Chinees meester en sprong uit den trein, nog vóór dat deze in volle beweging was gekomen.

Op Sumatra mogen dergelijke films van Zigomar, Tigiris, Fantomas, enz. niet vertoond worden. Maar op Java bestaat dit verbod slechts op weinige plaatsen. Geen wonder dan ook, dat het Inlandsch publiek dol graag naar deze vertoeningen gaat zien.

Een verbanning. De Sinar Sumatra ontving bericht, dat de redacteur van de Hoa Toh uit N.-I. is verwijderd, uit hoofde van de opruiende en beledigende artikelen, die hij in zijn blad tegen den President der Chineseche Republiek geschreven heeft. De Hoa Toh is een weekblad, dat met Chineseche letters te Batavia gedrukt en uitgegeven wordt. Het verbannen van dezen Chinesechen redacteur is, naar het oordeel van dit blad, wel een bewijs, dat het N.-I. Gouvernement het in zijn gebied niet toelaat, dat de staatshoofden van bevriende mogendheden, waartoe ook China behoort, beledigd worden.

Te Batavia is ook een geheime vereeniging onder de Kongfoe-Chineezzen door de politie ontdekt; 30 aanhangers werden opgevat, terwijl zij bezig waren te vergaderen. De noodige overtuigingsstukken konden daarbij tevens in beslag genomen worden.

Chineesch Nieuwjaar. Tjiang Tjioe Lang te Soerabaja beweert in de Tiong Hoa Wi Sien Po, dat er in dit jaar onder de Chineezzen in N.-I. niet velen worden aangetroffen, die het nieuwe jaar op 1 Januari (Jang Lek) gehouden hebben (althans volgens de berichten, die men in verschillende Chineseche kranten hieromtrent lezen kon. Velen houden zich nog aan de oude (Im Lek) tijdrekening. Soerabaja heeft hierop evenwel een uitzondering gemaakt. Alle Tiong Hoa vereenigingen hebben tahon baroe Jang Lek gehouden. Zij hebben dien dag feestelijk gevierd. De grootste fuif was van de Soe Po Sia-vereeniging, want zij betrof niet alleen de gedenking van het nieuwe jaar, maar van deze gelegenheid werd tevens gebruik gemaakt om den heer The Kian Sing, president van deze vereeniging, geluk te wenschen met zijn herstel van een levensgevaarlijke ziekte. De schrijver is van oordeel, dat nu de Chineseche regering dezen datum als het begin van de jaartelling heeft genomen, ieder rechtgeaard Chinees zich daaraan te houden heeft; ook de Chineezzen in N.-I., om te toonen, dat zij eensgezind zijn met de gevoelens van de regering in het moederland.

Slechte praktijken. Waarom, zoo vraagt de Tj h o e n Tj h o e, is het gevoel van eigenwaarde bij de Chineezzen zoo gedrukt? De Chineseche mandoers, werkzaam bij de kolenstations te Sabang, kregen vroeger, van af het jaar 1896, een maandelijksche bezoldiging, varieerende van f 75—f 100 en f 125 ieder. Maar van lieverlede werden de traktementen verlaagd, tot zij nu op f 30 's maands gebracht zijn. Dit is de schuld van de Chineezzen zelf; zij hebben geen gevoel van eigenwaarde, zijn zoo dom om voor minder betaling hetzelfde werk te doen. Zij maken zelfs jacht op dit baantje en wenden allerlei akals aan om zoo'n betrekking machtig te worden. Maar van f 30 's maands kunnen zij daar niet leven, en houden er daarom tevens een waereng op na, terwijl koelies geprest worden om daar te koopen en te eten, zelfs op credit. Boekjes worden aangehouden, waarin de inkoop of verteringen genoteerd worden. Maar in deze boekjes wordt meer opgebracht dan in werkelijkheid gekocht of verteerd is. De waren zijn daarbij duurder dan in andere waerengs; de koffie wordt vermengd met poeder van fijngestampte roode katjang, droge rijst of gambir. De koelies, die daar niet koopen, worden vervolgd en bemoeilijkt; zij krijgen zwaarder werk dan de anderen, die er wel koopen, worden uitgescholden, ja geslagen, als de gelegenheid zich daartoe aanbiedt. Dit alles uit zucht om spoedig rijk te worden (de mandoers). Het gevolg hiervan is, dat op den langen duur de koelies weerspanning worden en niet meer onder Chineseche mandoers willen werken. Dit is de reden, waarom de k o n g s i van de steenkolenstations Afrikanen als hoofdmandoers in dienst heeft genomen.

Chineesche Officieren. Deze hadden vroeger een goed traktement, en konden er nog handel bij drijven. In hun handel werden zij door hunne landgenooten niet tegengewerkt; integendeel, zooveel mogelijk werd naar hun wil gehandeld; zij konden daardoor rijker en rijker worden. Rijk geworden, kregen zij successievelijk de verschillende pachten in handen of werden daarin deelgenoot. Zij deden afstand van de traktementen, die afschaft werden. Kundige, maar arme Chineezzen waagden zich er niet aan naar die betrekking te solliciteeren. Toch was zij zeer gewild, omdat er zoete inkomsten aan verbonden waren. Geld had men er voor over, om zoo'n betrekking machtig te worden, op welke manier dan ook. Maar die tijd is voorbij en het volk ziet niet meer naar h o r m a t en aanzien alleen, maar naar kunde en rechtshapenheid — en als het waar is, dat de betrekking van Chineesch officier wordt afschaft, wat blijft dan over van de oude glorie? Wij zullen en moeten krijgen Chineseche ambtenaren, die daartoe geschikt worden geacht, werken moeten zooals andere menschen in het belang

van de gemeenschap, op een maandelijksch traktement en zonder vergunning om daarbij handel te drijven. Alzoo bovengenoemd Chineesch blad.

Van Vreemde Koloniën.

Japan-China.

Het komt ons niet ondienstig voor, bij den stand van zaken van het oogenblik, de eischen in herinnering te brengen door Japan aan China gesteld. In het algemeen vraagt Japan waarborg, dat geen onderdeel van de Chineseche kust aan een vreemde mogendheid worde afgestaan of in huur gegeven.

Verder eischt het de volgende concessies. In Oost-Mongolië het alleen-recht tot ontginning der mijnen; geen spooraanleg zonder zijn toestemming; de Japanners hebben 't recht er te wonen, handel te drijven en landbouw uit te oefenen. — In Zuid-Mandchoerije zal de duur van huur van Port Arthur en het omliggend terrein voor 90 jr. worden verlengd, voor gelijke termijn de overeenkomsten betreffende de spoorwegen Antoeng—Moekden en Kirin-Chanchoen, ook in dit gebied zullen de Japanners zich mogen vestigen, en handel drijven en landbouw uitoefenen.

In Chantoeng zal China alle rechten op de mijnen en op de tot nu toe door de Duitschers geëxploiteerde spoorwegen aan Japan overdragen, evenals den aanleg van de spoorweglijn Chefoe-Wehsien.

Als China behoefte heeft aan geld, zal het in Foekien geen rechten op mijnen, spoorwegen, havens, docks aan een vreemde mogendheid mogen afaan zonder toestemming van Japan.

In de vallei van Yang tsé Kiang zal Japan met China het toezicht op de werkplaatsen van Hang-Yang deelen, Japan heeft daar reeds groote belangen in de ijermijnen van Jayah, de steenkolenmijnen van Ping Siang, China mag er geenerlei recht aan een andere mogendheid verleenen.

Alldus de eischen, die diep grijpen in het soevereiniteitsrecht van China. De bladen der entente mogendheden trachten de publieke opinie te paaien door de politiek van Japan tot een bestrijding te maken van den Duitschen invloed in het Rijk van het Midden.

Uitbreiding van den oorlog.

Onze vriend, de helderziende diplomaat, over wien wij het de vorige week hadden, ziet zijn voorspelling alweer nader tot bevestiging komen. Is over de oplossing der Japansch-Chineesche kwestie geen geruststellend nieuws tot ons gekomen, door het optreden der Engelsch-Fransche krijgsmacht bij de Dardanellen, wordt op de Grieksche en Italiaansche staatkunde een zoo sterke aantrekkingskracht uitgeoefend, dat velen, die tot nu toe een vast vertrouwen durden houden op het onzijdig blijven van deze natvergen op elk succes, dat ten koste van Turkije behaald wordt, nu het vertrouwen verliezen. Rusland op weg naar Konstantinopel, Engeland en Frankrijk hiertoe de baanbrekers. Griekenland en Italië zien zoo reeds de woorden bewaarheid, volgens welke Turkije door deelneming aan den oorlog, zijn verdwijnen uit Europa slechts heeft bespoedigd, zij bedenken, dat er dan verdeeld moet worden en zij voorzien, dat zij bij die lang verwachte verdeling nu op stuk van zaken slechts zouden mogen toezien. Zij voelen, dat indien zij zich bij de entente-mogendheden voegen, de kans op succes dan heel groot is en dat hun dan uit erkentelijkheid een goed stuk kan ten deel vallen. Griekenland vreest wel een beetje een tegenspel van Bulgarije, maar zal dit zich nu in den strijd wagen, het heeft daardoor veel te verliezen en weinig te winnen. Italië staat voor het moeilijke besluit van bondgenoot vrand te worden, maar de publieke opinie schijnt er meereendeels voor deelneming aan den oorlog gestemd en rekenende op de overwinning, vindt het wellicht argumenten genoeg om een oorlogsverklaring te wettigen.

Lijkt 't dat wij met deze beschouwing buiten onze rubriek van vreemde koloniën treden, ieder beseft, welke enorme koloniale belangen met een uitbreiding van den oorlog zouden gemoed gaan. Direct en dadelijk door de handelsbelangen, maar van veel verdere strekking zijn de gevolgen na den oorlog. De overzeesche belangen van schier alle Europeesche mogendheden gaan daarmede gemoed en het verdwijnen van den Grooten Heer uit Stamboul kan aan het hooge gezag van den Mohamedaanschen hoogepriester afbreuk doen op een wijze, die haar nawerking krijgt door geheel de Islamitische samenleving.

Spoorwegaanleg in Marokko.

Gaf ons laatste nummer een indruk van de woelingen, die in Marokko te onderdrukken zijn, thans is een gebeurtenis te melden, die van den ijver getuigt waarmede er, alle gebeurtenissen in moederland en protectoraat ten spijt, noest wordt doorgewerkt aan het spoorwegnet. Den 5en Februari bereikte de militaire ijzeren weg de hoofdplaats Fez. Bij de officieele mededeeling hiervan, schrijft de Fr. minister van koloniën:

Door dit werk, volbracht door den onverflauwden ijver van generaal Lyautey en de volharding zijner bewonderenswaardige troepen, wordt de hoofdstad van Marokko verbonden met de havens van den oceaan, en wordt de onafgebroken spoorwegverbinding van Casablanca met Tunis in het vooruitzicht gesteld. Om de beteekenis er van goed te beoordeelen, moet men zich herinneren, dat de Fransch-Duitsche overeenkomst van 1911 aan Fr. het tot stand brengen van met één spoorbaan toestond, vóórdat die van Tanger—Fez gereed zou wezen, terwijl de aanleg van deze lijn zelfs werd belemmerd door de servitudes opgelegd door de acte van Algeras. Maar als Fr. hierdoor het recht niet had om vooralsnog gewone gemeenschapsspoorlijnen, d.w.z. van 1 M. of van 1.44 M., aan te leggen, dan drong zich toch de noodzaak op in de voeding en andere behoeften van de bezettingstroepen te voorzien en er was niets tegen om door de genie militaire banen te laten maken van 0.60 M. langs de voornaamste troepenwegen. Dit werk, uit Oost en West van Marokko aangepakt in 1911, is door den oorlog wel wat vertraagd, maar niet gestaakt.

Zoo loopen thans dergelijke banen, in Oost Marokko van Zoudj-el-Béral — eindpunt van de maatschappij van west Algerië — tot Oudjda, Taourirt, Guercif en M Coun, het gedeelte M Coun—Taza is in aanleg; te zamen bijna 250 K.M.

In West-Marokko zijn twee lijnen reeds in exploitatie, die van Casablanca tot Fez, 344 K.M., waardoor Rabat, Salé, Kenitra, Dar el Hamri en Meknes bediend worden. Die van Casablanca naar Ber Rechid, 42 K.M.; zij wordt tot Mechra-bou-Laouane doorgetrokken, zoo 127 K.M. metende.

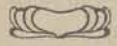
Om het net te voltooiën, zijn nog twee lange lijnen in ontwerp gereed, met den aanleg zal weldra een begin worden gemaakt, t.w. de verbinding van Fez met Taza (90 K.M.) en de verlenging van de lijn Casablanca—Mechra-bou-Laouane tot Marakech (130 K.M.).

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firm

T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandela

verkrijgbaar :

Moderne Kookkunst

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmer

kingen over het toedienen der spijzen en

wijnen, over het samenstellen van

Menu's, opmerkingen over ge-

reedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889

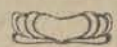
en de Kookkunst-Tentoonstellingen te

Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage

1892 en met het Eere-Diploma

op de Tentoonstelling te

's-Gravenhage 1905.

8ste veel vermeerderde en verbeterde dr

Prijs: ingenaaid . . . . . f 3.00

gebonden 3.50

Generaal Thys.

Den 10en Februari stierf te Brussel de Belgische generaal Thys, wiens naam verbonden is aan de jongste ontwikkeling van B. Kongo.

Hij behoorde nu tot de aanzienlijkste zakenmannen van de wereld, in zoover een evenknie van koning Leopold II, met wien hij ook lang heeft samengewerkt, al had hij zich later ook geheel los gemaakt van diens koloniale politiek.

Hij heeft den stoot gegeven voor 't totstand komen van den Kongospoorweg. Het was in 1889 nog als een zeer stout stuk te beschouwen aan het welslagen van een dergelijke onderneming te durven denken. Het was de eerste proef in dat klimaat. Behalve de terreinbezwaren zijn dan ook andere groote moeilijkheden te overwinnen geweest, ziekten, uitputting, gebrek aan werkrachten. De wilskracht van Thys wist alles te boven te komen. Na 3 jaren van voorbeeldloze inspanning, waarbij de sterfte onder het blank en gekleurd personeel zeer talrijk was, waren nog slechts 28 K.M. gereed. Velen wanhoopden aan de mogelijkheid tot slagen. Thys, gesteund door de warme sympathie van Leopold II, bleef moed houden. Hij vermocht eindelijk het hoogste punt te overschrijden en toen was 't of 't bergaf slinger ging, de rails vorderden voortaan goed naar de Stanley-Pool, zij bereikten hun eindpunt bij het bevaarbaar gedeelte van de Kongorivier. Het was toen Juli 1898.

Thys heeft destijds een aantal B. mannen van aanzien uitgenoodigd er een bezoek te brengen. Het groote jacht Albenville bracht het gezelschap naar Afrika, waar het zich kon overtuigen van de te ontginnen rijkdommen. Hierop had de generaal overigens, evenals zijn koninklijke lastgever een goeden kijk gekregen. Gepensionneerd, wijdde hij zich aan koloniale zaken in 't groot, stichtte de Banque d'outre-mer en nam een voorname plaats in in de B. financiële wereld.

Bij het uitbreken van den oorlog was hij lijdende, na den inval der Duitschers bleef hij te Brussel, waar hij nu, op 65-jarigen leeftijd, ten gevolge van een operatie, is overleden.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.**De Indische Gids.**

De heer E. A. A. van Heekeren, hoofdredacteur van de Indische Gids, opent de Maart-afl. met een afkeurend woord over de bekende censuur van het legerbestuur op het Indisch Militair Tijdschrift; hij betreurt het dat de Ind. officieren in hun vakblad niet onomwonden hunne meening mogen uiten, hunne grieven blootleggen, doch ziet niettemin weinig heil in een officiersbond, welken men van plan is op te richten. Daar de heer v. Heekeren in Indië niet alleen het zwaard, maar ook de pen heeft gevoerd, mag aan zijn bezadigd advies wel waarde toegekend worden.

De heer D. J. A. Westerveld, Leeraar in het Duitsch aan de H. B. S. te Semarang, thans met verlof hier te lande, schrijft een uitvoerig en belangrijk opstel over de vernederlandsching van het Inlandsch onderwijs in Nederlandsch-Indië. De schr. is van oordeel, dat door de tegenwoordige regeling de moedertaal in Indië bijzonder stiefmoederlijk behandeld, ja als bijvak beschouwd wordt. Wat zou er — vraagt hij — in ons land terecht komen van het onderwijs in het Nederlandsch, als wij hier uitsluitend de hulpakten kenden, geen hoofdakte, geen akte Middelbaar Nederlandsch, geen doctoraat in de Nederlandsche letteren? Als noch in de hoogste klasse der Rijkskweekscholen, noch aan de H. B. S. en Gymnasia, en evenmin aan andere inrichtingen van voortgezet onderwijs Nederlandsch werd onderwezen?

Welnu, aan de in 1915 op te richten Hoogere Kweek-school voor Inlandsche onderwijzers zal geen onderwijs in de moedertaal worden gegeven, op de schakelscholen tusschen Holl.-Ind. scholen en de M.L.U.O. scholen evenmin, op de Europeesche M.U.L.O. is het natuurlijk geheel buitengesloten; ook in de beide hoogste klassen der Holl.-Ind. lagere school en de hooste klassen der Kartinscholen ontbreekt dat vak geheel.

Het is droevig, maar waar, roept schr. uit, dat de Javanen, die geroepen zijn de intellectuele leiders van hun volk te worden, hun eigen moedertaal slecht kennen. De Javanen die in Nederland studeeren, de Javaansche leerlingen der Europeesche H.B.S. en M.U.L.O. scholen, zijn allen leeken in het Javaansch.

Den voorstanders der nieuwe richting — de mannen van het Nederlandsch Verbond aan de spits — die met een zekeren trots wijzen op de sterke begeerte onder de Javanen naar onderwijs in het Nederlandsch, vraagt de heer W.: „Zou er in Nederland geen enorme vraag zijn naar Engelsch, als daar behalve op zeer primitieve scholen, aan alle andere onderwijsinrichtingen het Engelsch de voertaal was van het onderwijs? Het sterke verlangen naar kennis van onze taal is z.i. zeer eenvoudig te verklaren uit het feit, dat er voor den Javanen geen gelegenheid bestaat om zich verder te ontwikkelen dan aan scholen, waar Nederlandsche onderwijzers voor de klas staan.

De schrijver ontwerpt ten slotte een systeem van Inlandsch onderwijs, dat de fundamentele gebreken van het bestaande vermijdt en den Javanen datgene geeft, waarop hij recht heeft, n.l. onderwijs op nationalen grondslag.

Verder bevat dit Nr. van de I. G. een schermutseling over Centralisatie van de politie, tusschen de H.H. Mr. W. Boekhoudt en E. T. de Ruyter de Wilt (Rechterl. Macht contra B.B.). — Een historische beschouwing van Dr. H. Terpstra „De Nederlanders in Voor-Indië bij de stichting van het fort Gelria te Palicatta". — Een oud-kapitein brengt den tijd in herinnering „Van toen er nog geslagen werd...". n.l. bij het strafdetachment te Klatten. Bedoelde kapitein was daar commandant.

Overigens de gewone maandelijksche rubrieken, als: Varias. — Revue van Brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie van Oost- en West-Indië.

Indologenblad.

In het Nr. van 4 Maart treffen we een goed overzicht aan der lezing van den oud-resident G. L. Gonggrijp, getiteld: „Een historische en economische schets van de Karimoen Djawa eilanden", onlangs gehouden in een vergadering der vereeniging van ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur.

De heer ten Siethoff artikel over de opening van het Panamakanaal in verband met ons Oost- en West-Indië.

J. P. d. K. A. is van meening, dat het Ned. publiek te weinig weet van de positie enz. der Indische bestuursambtenaren. Er moet z.i. meer propaganda gemaakt worden om den lust tot dienstneming te bevorderen, bijv. door voordrachten over den Indischen bestuursdienst te doen houden voor de leerlingen van de Gymnasia en H. B. Scholen in Nederland.

Verder bevat dit No. eenige bijdragen uit Indië, waarmede de a.s. ambtenaar zijn voordeel kan doen, als: „In Boesoeringbioe" en „De rol", beide van P. de Kat Angelino; verder „In en om de kampong", mededeelingen uit het dagboek van een ambtenaar B.B.

De Macedoniër.

In het Maart-Nr. van dit maandelijksche zendingsperiodiek schrijft Ds. D. Bakker over de evangelieprediking op het zendingsterrein.

Ds. D. K. Wielenga artikelet over de „Opleiding van bijbelvertaler". Deze kwestie is in den laatsten tijd meermalen aanhangig gemaakt in zendingsschikkingen. Volgens Ds. W. moet de man, die aangewezen wordt, zendingeling zijn in zijn hart, met de uitgesproken begeerte de Zending te dienen met zijn taalwetenschap. „Niet de tegenstelling zendingeling of geleerde, maar de man in wien beide vereenigd is, de zendingeling-geleerde, is de geschikte man tot bijbelvertaling".

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van No. 1: anilla-Batavia-Straat Soenda, door D., met kaart en naschrift (Handelt over de verdediging van Nederlandsch-Indië). — Onze reglementen en voorschriften, door H. J. Vermeer. (Klacht over herhaalde wijziging en daardoor moeilijke bijhouding). — Het uniformvraagstuk voor het Ned.-Indische leger, door Ch. Kies. — Timoreezen voor het leger, door Asijmpoot. (Schr. somt een aantal goede eigenschappen van den Timorees als soldaat voor het Ind. leger op: één Timorees is meer waard dan 10 Kromo's, luidt zijn oordeel). — Van previnir en guerir, door Asijmpoot. (Schr. dringt aan op medische ontwikkeling van patrouille- en detachementscommandanten). — Opmerkingen van een Infanterist. Het gehalte van onze Inlandsche militairen. — Losse opmerkingen, door H. S. Vermeer. — Schieten in theorie en practijk. — Enz.

Widya Poestaka.

We lezen in No. 1 van den 2en jaargang van „Goentoe", het orgaan der Vereeniging Insulinde:

Widya Poestaka is eene wetenschappelijke vereeniging, welke ten doel heeft het opsporen, bewaren en uitgaven van manuscripten en gegevens uit het verleden, welke betrekking hebben op de mystieke, esoterische en theosofisch-religieuze stroomingen, welke in den Nederlandsch-Indischen Archipel tot uiting zijn gekomen, of het gemoeds- en geestesleven der Indonesiërs hebben beïnvloed.

Daarnaast stelt zij zich ten doel voor de Indonesiërs de vruchten van de Westersche cultuur toegankelijk te maken door het populariseren in de Indonesische talen van Westersche kennis en wetenschap.

In het algemeen streeft de vereeniging naar veralgemeening en verdieping van verstandelijke en van geestelijke beschaving.

Het lidmaatschap der vereeniging, waartoe zich ieder kan aanmelden, brengt geen contributieplicht mede, doch slechts de zedelijke plicht om, waar dit pas geeft, de vereeniging daadwerkelijk te steunen door het verzamelen van Handschriften, de verspreiding harer uitgaven enz.

Widya poestaka publiceert series van uitgaven in het Nederlandsch, Javaansch, Soendaesch, Maleisch enz.

Voor elke serie kan men zich afzonderlijk abonneeren ad f 10.— per reeks, welke minstens 20 vel zal bevatten.

Bestellingen te richten tot de Indonesische Drukkerij en Translaatbureau, Goenoeg sari 28, Weltevreden of tot den secretaris van de vereeniging Widya-poestaka D. van Hilloopen Labberton, Buitenzorg, Museumweg 19, die gaarne inlichtingen verstrekt in vraagstukken verhand houdend met haar doel.

Journal of the Dutch Burgher Union of Ceylon.

Het zal niet aan veel lezers van het Koloniaal Weekblad bekend zijn, dat te Colombo een vereeniging van Nederlanders is, die een eigen orgaan heeft, dat echter in het Engelsch wordt uitgegeven. We ontvingen van dit tijdschrift afl. 3 van deel VII en vonden daarin o.m. de volgende bijdragen: Genealogy of the van Cuylenburg family (met portret van Sir H. van Cuylenburg), by Mr. F. H. de Vos. — The Portuguese and the Dutch in Ceylon, a lecture, by Mr. J. Grenier. — Dutch predicants of Ceylon, by Mr. C. E. de Vos.

Neerlandia.

In het Maart-nr. van Neerlandia is opgenomen de correspondentie, gevoerd tusschen het Dagelijksch Bstuur van het Alg. N. Verbond en Z.E. den Minister van Koloniën over „Buitenlanders in Nederlandsch-Indischen Staatsdienst en de Nederlandsche taal".

Verder schrijft de heer Fr. Oudschans Deutz te Paramaribo over het feit, dat in drie Engelsche koloniën, nl. Ceylon, Zuid-Afrika en Britsch Guyana, thans nog van kracht is het Romeinsch-Hollandsche Recht. Echter zal laatstgenoemde kolonie, na een gebruik van 285 jaar, deze historische instelling, van de Nederlandsche kolonisten geërfd, gaan vervangen door de Engelsche wet. (Zie ook onder de Rubriek „Suriname").

Onze Eeuw.

In het Maart-nr. van „Onze Eeuw" schrijft Mr. J. C. Kielstra een uitgebreide verhandeling over het rechtswezen in Nederlandsch-Indië. Volgens het oordeel van den schr. is de organisatie van het rechtswezen door het Gouvernement te kunstmatig, zij staat te veel boven en los van de samenwerking en te ver van het eigenlijk leven der bevolking. Ook de rechtspleging der zelfbesturen onderwerpt schr. aan opbouwende critiek.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 9: Overzicht van de riet-suikerindustrie in de verschillende landen van productie gedurende de laatste vijf jaar, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts (vervolg). — Over theebeereiding, door V. A. M. Beguin. — Nog eens de „Excursionsflora van Java" en het conflict Koorders-Backer, door Prof. Dr. A. Pulle. — „Het Gideon-systeem", door Fr. Th. Brederode. — Jaarboek van het Mijneuzen in N. O.-I., door N. Wing Easton. — De vaart door het Suez-kanaal, door A. W. A. Jacometti. — Stuifbrand bij rijst, door J. Westerdijk. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen.

Een oordeel over hier te lande studeerende Javanen.

In het bovenaangehaald artikel van den heer Westerveld, in de Indische Gids van Maart, spreekt hij een vrij ongunstig oordeel uit over de Javanen, die hier te lande aan een Universiteit studeeren. Wij laten dat oordeel hier verkort volgen.

„Jaar op jaar vragen wij leeraren aan de Indische H. B. scholen ons af, wat toch die Javaansche studenten daar in Holland uitvoeren, dat ze maar nooit terugkomen. Nog on-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN. □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

G. ZUURING, Fred. Hendriklaan 121
: Telefoon Schev. 951 :
AMEUBLEMENTEN IN ALLE STIJLEN EN PRIJZEN

— KLEEDJES, KUSSENS, THEEMUTSEN —
POTTERIE UIT VERSCHILLENDE FABRIEKEN
— — — KLEINE MEUBELEN — — —

Behangerij - Stoffeerdery - Beddenmakerij - Reparatiën.

VERKOOPHUIS „HAGA"
STILLE VEERKADE 6-8. TELEFOON 8010

Levering op gemakkelijke betaling-
conditiën van Dames-, Heeren- en
Kinderkleding. — Meubilering.

LEESBIBLIOTHEEK
in 4 talen,

(de nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen)

Leesprijs 5 cents per deel voor de eerste week,
voor iederen dag langer 1 cent bijbetalen.

Boek- en Kantoorbuchhandel

E. VAN ANDEL,

WEIMARSTRAAT 16a, bij de Suezkade.

DEN HAAG

ADVERTENTIE-BUREAU.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN**, Telef. H 7857
CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal Adres.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

's-Gravenhaagsche Manege,
Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.
1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HEIJMSTRA, Directeur.

tangs heb ik met den directeur der Semarangse H. B. S. eens nagegaan, welke Javaansche oud-leerlingen onzer school naar Holland waren vertrokken, we gingen terug tot 1903, elf jaar geleden, en we moesten tot onze droefenis constateeren, dat ze allen nog goed en wel in Holland waren. De studie voor ingenieur duurt normaal 5 jaar, die voor arts 6 à 7 jaar, voor de rechtsstudie 4 jaar. Hebt gij het in 7, 8, 9, 10 en 11 jaar nog niet klaar kunnen spelen? Er waren onder u toch heldere koppen, begaafd met een uitstekend verstand, gaat het student-zijn U boven het studeeren? Uw vrienden in Holland — er zijn ook veel verkeerde vrienden onder — bewonderen U zoo vaak, omdat ge breekt met de tradities van uw ras, omdat ge de voorgangers van Uw volk wilt worden, maar is die lof wel verdiend? Dan zult ge toch met de studie wat voort moeten maken, want velen van U beginnen al aardig op leeftijd te komen en wel op een leeftijd, dat men de universiteit al lang achter zich heeft".

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvende en industriele middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und België, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suiker-industrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Indische leening.

Na veel schrijven en wrijven is eindelijk de eerste zelfstandige leening voor Indië uitgeschreven. De vrienden van Indië, die daarmede het vooruitzicht geopend zien van de verwezenlijking van tot dusver onvervuld gebleven behoeften van Indië, zullen niet achter willen blijven om ieder naar vermogen bij te dragen tot het welslagen der leening. Waar nog in deze dagen Indië ongevraagd zijne milddadigheid getoond heeft, om het Moederland te helpen bij de ondersteuning van hen, die door den oorlog nooddriftig zijn geworden, en in de zorg van de tot ons gekomen vluchtelingen — (de uit Indië voor dat doel toegestroomde gelden naderen reeds een half millioen) — mag het niet anders of wij allen, die daartoe in staat zijn, en vooral zij die Indië van nabij kennen en daarom zoovele goede herinneringen hebben, moeten tot het welslagen der leening medewerken. Toonen wij wederkeerig onze sympathie daardoor, dat door onze medewerking het gevraagde bedrag van slechts 62½ miljoen met vele miljoenen worde overschreden. Al kan niet meer dan het aangevraagde bedrag worden toegewezen, door eene ruime inschrijving zal Nederland bewijzen wat zij voor Indië voelt, hoe groot haar vertrouwen is in Indië's toekomst.

Wij herinneren onze lezers er aan, dat de inschrijving tot den koers van 97 pct. bij de Nederlandsche Handelsmaatschappij, de Nederlandsch-Indische Handelsbank en de Nederlandsch-Indische Escompto-maatschappij van Maandag 15 Maart tot en met Woensdag 17 Maart is opengesteld. De aangeboden schuldbewijzen, rentende 5 pct., zijn van f1000, f500 en f100.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

In de leeszaal, Heulstraat 17, Den Haag, liggen ter lezing:

I. Verslag van de Welvaartcommissie:

IXb. Verheffing van de Inlandsche vrouw;

Xa. b en c. Eindverhandeling;

XI. Voorstellen en besluiten der commissie;

XII. Oorzaken der mindere welvaart.

2. *Nederland en de Islâm* door Prof. Dr. C. SNOUCK HURGRONJE, 2e vermeerdeerde druk.

3. *Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation*, No. 12.

Van de Afdeling Amsterdam:

3DE VOORDRACHT WINTER 1914/1915, op *Vrijdag 12 Maart 1915*, des avonds ten 8 ure, in een der zalen van het „American-Hotel” (ingang Marnixstraat).

Spreekster: Mejuffrouw AUGUSTA DE WIT.

Onderwerp: *Fantasie en Werkelijkheid van de Bataksche Hoogvlakte*. (Voordracht met lichtbeelden).

Namens het Bestuur:

C. H. L. BAELDE, Secretaris, Oosterpark 44.

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 22 Januari 1915, No. 7. Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den onderwijzer B. L. J. Maal, een jaar aan den referendaris W. van Deth, 1 jaar aan den wd. adj.-inspecteur C. F. Yspeert, 8 m. aan den onderwijzer J. Snijder, 9 m. aan den referendaris W. N. J. A. M. Allard, den id. A. van Loon, 10 m. aan den secretaris W. P. Hillen, 8 m. aan den stationscommies A. J. ten Brink, den ingenieur J. P. den Tex, den referendaris A. Engers, den gouv. veearts P. Zijp, 10 m. aan den ingenieur W. J. M. Nivel, 1 jaar aan den controleur J. B. Hartelust.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk mej. M. M. van der Wijst, mej. L. Driesse en mej. A. Huyding, de 2e commies Ch. F. Massenhoven, de klerk mej. N. E. Schmid, mej. A. van der Groen, de opzichter J. L. van Erp Taalman Kip.

Benoemd: tot inspecteur van financiën J. E. Bijls, tot secretaris bij het Dep. van Fin. Mr. G. J. Bisschop, tot referendaris J. C. E. Mulock Houwer, tot administrateur R. F. Trivelli, tot radio-technisch ambtenaar J. C. H. Schokman, tot predikant te Soekaboemi J. Mooy, te Soerakarta E. J. B. Janzen, tot ingenieur L. J. F. Issels en W. H. Brandenburg.

Gesteld: ter beschikking van den president v. d. Raad van Justitie te Semarang Mr. A. W. Scholtens, te Padang Mr. A. J. Coutinho, te Makassar Mr. G. W. Mossel, van den voorzitter v. d. landraad te Malang Mr. G. Ch. van Nieuwenhuizen.

Benoemd: tot onderwijzer te Klakah J. R. van der Laan, tot onderwijzeres te Semarang mej. W. Bansch, tot stationscommies F. D. Hupez.

Militair Departement.

Onslagen: op verzoek eervol de kolonel der infanterie R. A. Cornelissen, de officier van gezondh. A. N. E. Malver.

Benoemd: tot 2e commies bij het Dep. van Oorlog A. J. L. ten Kroode.

Uit de Javasche Courant van 26 Januari 1915, No. 8.

Civiel Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den assistent-resident H. Th. Weehuizen, 8 m. aan den leeraar W. A. Zegers Rijser, den onderwijzer H. Boomer, den adj.-inspecteur J. F. Hakfoort, den onderwijzer A. J. Muskens, de onderwijzeres mevr. E. M. L. Maal-Weijhenke, den hoofdamtenaar J. de Groot, 10 m. aan den onderwijzer H. Baron, 11 m. aan den houvester H. J. L. Beck, 8 m. aan den onderwijzer W. G. Gerards, den chef van den geneesk. dienst Dr. W. Th. de Vogel.

Ontslagen: op verzoek eervol de bureauklerk mej. C. Julienne, de commies F. A. Paulus, de ass.-resident K. N. Binnendijk.

Benoemd: tot ambtenaar 4e kl. bij den dienst der in- en uitvoerrechten C. M. Seler, tot depothouder der opiumregie D. Beijerinck, tot leeraar te Batavia J. F. Meijer, tot hoofdkantoorchef G. Ch. P. Th. Brinet de Rochebrune, J. van Brero en B. van Vianen, tot aspirant-ingenieur P. Schoor en A. L. J. Traanboer, tot hoofdcommies A. R. van Essen, tot onderwijzer te Toeban L. van Antwerpen, te Koetoardjo G. W. van Herpen, te Cheribon W. F. Th. Eijgelsheim, te Kendal D. Stap, tot onderwijzeres te Tjiandjoer mej. M. C. F. M. Croes.

Militair Departement.

Ontheven: op verzoek eervol van hunne plaatsing bij het korps marechaussée de 1e luit. L. H. C. P. D. Engles en S. J. Berenschot.

Benoemd: tot bat.-adjutant bij het 16e bat. de 1e luit. E. F. W. C. Staudenmeijer.

Geplaatst: op Atjeh de 1e luit. L. H. C. P. D. Engles, bij het 10e bat. de id. S. J. Berenschot.

Overgeplaatst: naar Kendangan de 1e luit. F. A. Vree-ling, bij het 20e bat. de id. H. Behrens, naar Gombong de id. H. A. van Neden, naar Tjilatjap de id. F. J. Haver Droeze, naar Atjeh de id. G. H. Stroink.

Algemeene Boekhandel
en
Advertentie-Bureau
van
FIRMA L. J. C. BOUCHER,
Noordeinde 64c. - Den Haag.
Levering van alle binnen- en buitenlandsche Boeken
en Tijdschriften.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER

PROBEERT eens ons

Tarwe en Allinsons Tarwe-
brood. Het wordt bereid van de beste Zeeuwsche Tarwe.

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat } voor
: Uitzetten : Dames
: en
Indische Uitrustingen : Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven
elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10-12** en van **2-4** uur inlichtingen te be-

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Handwerklessen.
- Paedagogische adviezen

- Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
- Lessen aan spraakgebrekkigen.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
- Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	{ Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	{ Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- Onze West:
- I. **De Kolonie Suriname**, door REMAN Irüs;
  - II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankkosten
  - b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
  - No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
  - No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
  - No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankkosten.
  - No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
  - No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
  - No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
  - No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankkosten.
  - No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.
  - No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankkosten.

Vleeschhouwerij en Spekslagerij
GEBR. DE RIDDER,
Valeriusstraat hoek Dunklerstraat. - Den Haag.
Tel. Interc. 2648.
Specialiteit in fijne soorten Worst- en Vleeschwaren.
EIGEN SANITAIRE KOELINRICHTING.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Nog rijke voorraad
WOLLEN Ondergoederen en
WITTE Ondergoederen.
Ook nog in Echt Jaeger.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.
Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.
Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electrisch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.
PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAI
Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels
Verhuur **PIANO's** van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „
REPARATIE - STEMMEN - RUIL.
Afdeeling Gebruikte Instrumenten.
Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

VERKOOPHUIS
GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -
Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. — —
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

Heeft U al eens in het Koloniaal Weekblad geadvertiseerd?

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraîchissements **NOORDEINDE 44,**

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende
Indische SPEKKOEK à f 1.20.

E. VAN FURTH, Kleermakerij
Heerengracht 1. — Den Haag — 1ste Etage

Extra abonnement voor 2 jaar . . . . f 5.- per maand.

twee Costuums
een Demi-saison
twee Pantalons } OF { twee Costuums,
een Winterjas,
een Pantalon.

De goederen blijven het eigendom der geabonneerden.

EXTRA ABONNEMENT VOOR DAMESKLEEDING. ZELFDE CONDITIËN.

P. G. JANSSEN'S
Luxe Verhuur Auto's.

Eenig adres:

KONINGINNEGRACHT 1c,
over Hoofdingang Dierentuin.

Men lette op Telefoon No.

H 852 en H 404

Auto's voor Trouwgelegenheid
en
Maand-Auto's.

Met succes adverteert men
in het „Koloniaal Weekblad“.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIENEN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Onze nieuwe collecties

Lingerie

voor Dames en Kinderen
zijn gereed.

C. A. VAN MONSJOU. VALKENBOSCHPLEIN 15
DEN HAAG.

TELEFOON 2167.

Horloger - Opticien.

„Het Blousen-Huis“.
Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.

Specialiteit: BLOUSES, COSTUUMROKKEN, PEIGNOIRS.

Wegens Uitbreiding

Totale Uitverkoop.
Alle genres ook in extra groote maten.

Beschikbaar.

Beschikbaar.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :